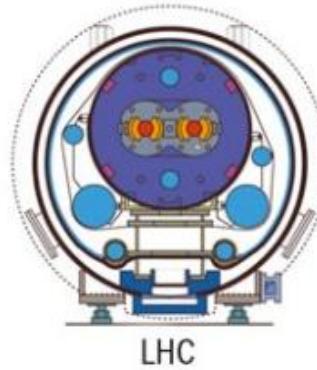

BUGÁT PÁL XXXIII.
ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TERMÉSZETISMERETI MŰVELTSÉGI VETÉLKEDŐ
DÖNTŐ, FIZIKA

F1. Az LHC-ban a protonok energiája 7 TeV.

- a) Mekkora a szúnyog sebessége, ha a mozgási energiája egy ilyen protonéval egyenlő nagyságú?
Vegyük a szúnyog tömegét egy milligrammnak!
- b) Hány elektronvolt egy szúnyog nyugalmi energiája?
- c) Mekkora lenne annak az elképzelt, semleges, ideális gáznak a hőmérséklete, amelyben a részecskék mozgási energiája 7 TeV?

10

F2. Az LHC szupravezető mágneséiben tárolt energiával 45 t 25°C-os aranyat lehetne megolvasztani.

- a) Mennyi ez az energia?
- b) Ugyanennyi energiával mennyi 25°C-os ezüstöt lehetne megolvasztani?

10

F3. Mátrafüred közelítőleg a 48. szélességi körön helyezkedik el. Mennyivel kap több energiát itt a Naptól június 21-én, egy óra alatt, egy 400 négyzetméteres, délnek néző, húsz fokos lejtésű sík domboldal, mint egy vízszintes síkfelület? (Tekintsük a Nap helyi delelése körüli egy órát és az egyszerűbb számolás céljából vegyük állandónak a Nap helyzetét!) A Föld forgástengelye $23,5^\circ$ -os szöget zár be a keringési síkra állított merőlegessel. A napállandó értéke 1361 W/m^2 .

10

- F4.** a) Mennyi hő szabadul fel egy kilogramm tiszta ^{238}U -ban egy óra alatt?
 b) Az egy óra alatt keletkező héliumnak mekkora lenne a nyomása 300 K hőmérsékleten, ha egy fél literes tartályban lenne?

Tekintsünk el a veszteségektől! Adatok a táblázatban! (Forrás: Wikipédia)

Kiindulási mag	Bomlási mód	Elágazási arány	Felezési idő	Felszabaduló energia MeV	Leány mag	Összenergia MeV
^{238}U	α	100 %	$4,468 \cdot 10^9$ év	4,26975	^{234}Th	4,2698
^{234}Th	β^-	100 %	24,10 nap	0,273088	^{234}mPa	4,5428
^{234}mPa	IT	0.16 %	1,159 min	0,07392	^{234}Pa	4,6168
^{234}mPa	β^-	99.84 %	1,159 min	2,268205	^{234}U	6,811
^{234}Pa	β^-	100 %	6,70 h	2,194285	^{234}U	6,811
^{234}U	α	100 %	$2,455 \cdot 10^5$ év	4,8598	^{230}Th	11,6708
^{230}Th	α	100 %	$7,54 \cdot 10^4$ év	4,76975	^{226}Ra	16,4406
^{226}Ra	α	100 %	1600 év	4,87062	^{222}Rn	21,3112
^{222}Rn	α	100 %	3,8235 nap	5,59031	^{218}Po	26,9015
^{218}Po	β^-	0.020 %	3,098 min	0,259913	^{218}At	27,1614
^{218}Po	α	99.980 %	3,098 min	6,11468	^{214}Pb	33,0162
^{218}At	β^-	0.1 %	1,5 s	2,881314	^{218}Rn	30,0428
^{218}At	α	99.9 %	1,5 s	6,874	^{214}Bi	34,0354
^{218}Rn	α	100 %	35 ms	7,26254	^{214}Po	37,3053
^{214}Pb	β^-	100 %	26,8 min	1,019237	^{214}Bi	34,0354
^{214}Bi	β^-	99.979 %	19,9 min	3,269857	^{214}Po	37,3053
^{214}Bi	α	0.021 %	19,9 min	5,62119	^{210}Tl	39,6566
^{214}Po	α	100 %	164,3 μ s	7,83346	^{210}Pb	45,1388
^{210}Tl	β^-	100 %	1,30 min	5,48213	^{210}Pb	45,1388
^{210}Pb	β^-	100 %	22,20 év	0,063487	^{210}Bi	45,2022
^{210}Pb	α	$1.9 \cdot 10^{-6}$ %	22,20 év	3,7923	^{206}Hg	48,9311
^{210}Bi	β^-	100 %	5,012 nap	1,161234	^{210}Po	46,3635
^{210}Bi	α	$13.2 \cdot 10^{-5}$ %	5,012 nap	5,03647	^{206}Tl	50,2387
^{210}Po	α	100 %	138,376 nap	5,40745	^{206}Pb	51,7709
^{206}Hg	β^-	100 %	8,32 min	1,307649	^{206}Tl	50,2387
^{206}Tl	β^-	100 %	4,202 min	1,532221	^{206}Pb	51,7709
^{206}Pb	stabil	-	-	-	-	51,7709

10

A feladatokhoz esetleg szükséges további adatokat a függvénytáblázatból vedd!

Összes pontszám

40